

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ผู้วิจัย	นายอนุสรณ์ ปะทะวัง
หน่วยงาน	ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ด้านการให้บริการความปลอดภัย ด้านการจัดสวัสดิศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) และใช้กระบวนการ PAOR ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็คแท็กการ์ท (Kemmis & Mc Taggart, 1988) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย และครูผู้ร่วมวิจัย จำนวน 43 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุม แบบบันทึกการนิเทศและแบบสังเกต ใช้การตรวจสอบข้อมูลหลายมิติ ข้อมูลเชิงปริมาณนำเสนอโดยใช้ตารางเปรียบเทียบ และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา ในวงรอบที่ 1 โดย
ใช้กลยุทธ์ การประชุมกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม กิจกรรม
ต่อเนื่องที่ได้จากการใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษาดีขึ้น แต่ครูบางส่วนยังไม่สามารถดำเนินงาน
ความปลอดภัยในสถานศึกษาได้สมบูรณ์ครบทั้ง 5 คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ ทั้งนี้เพราะสถานศึกษา
หลายแห่งได้ก่อตั้งมา เป็นเวลานานสิบปี ซึ่งมีความชำรุดทรุดโทรมเนื่องจากการใช้งาน 2) ด้านการจัด
สิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ทั้งนี้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด บริเวณอาคารต่าง ๆ ได้เปิดใช้มานาน
หลายปี ทำให้มีความชำรุดทรุดโทรมเนื่องจากการใช้งาน 3) ด้านการให้บริการความปลอดภัย การติด
ไฟฟ้าให้สว่างยังไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอต่อการใช้งาน 4) ด้านการจัดสวัสดิศึกษา มีการปฏิบัติน้อยที่สุด
จากทั้งหมด 5 ด้าน เนื่องจากการจัดสวัสดิศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเอาตัวรอด
จากภัยอันตรายต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้
ซึ่งบางเรื่องเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่เคยประสบเหตุ จึงทำให้เกิดความประมาท และ 5) ด้านสภาพอนามัย

มีปัญหาด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจาก 3 ส่วน คือ จากครูประจำห้อง จากผู้ปกครองผู้เรียนและจากผู้เรียน เพื่อให้การพัฒนาได้ผลตามมาตรการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา

2. การพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยครูทุกคนได้เสนอผลการดำเนินงานตามมาตรการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำกับติดตามให้มากขึ้น ทำให้ครูประจำห้องทุกคนสามารถดำเนินงานตามมาตรการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา ได้ครบกระบวนการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่ มีการปรับปรุงซ่อมแซม อาคารสถานที่ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ปรับปรุงซ่อมแซมประตูหน้าต่าง และพัดลมของห้องเรียน ให้มีสภาพการใช้งานได้ดี สำหรับใช้ปิด - เปิดให้อากาศถ่ายเทสะดวก 2) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย มีการจัดสภาพแวดล้อมให้อำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด บริเวณอาคารต่าง ๆ รอบศูนย์ให้มีความสะอาดปลอดภัย มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนมุ่งมั่นในการเรียนรู้ และสร้างศักยภาพของตนเองได้ดียิ่งขึ้น 3) ด้านการให้บริการความปลอดภัย มีการจัดบริการ เอื้ออำนวยความสะดวกในการส่งเสริมความรู้ การให้ประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่ปลอดภัย และเกิดความพึงพอใจจากสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้มีศักยภาพที่สูงมากขึ้น เช่น มีการจัดโต๊ะเรียน เก้าอี้นั่งเรียน ที่นั่งในโรงอาหารที่นั่งพัก โดยจัดเว้นระยะห่างระหว่างกัน อย่างน้อย 1-2 เมตร มีการทำสัญลักษณ์แสดงจุดตำแหน่งชัดเจนในการจัดเว้นระยะห่างระหว่างกัน ติดไฟฟ้าให้สว่างทั่วถึงและเพียงพอ ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ได้มาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) รวมถึง สื่อและเทคโนโลยีก็มีผลต่อความมั่นคงปลอดภัย 4) ด้านการจัดสวัสดิศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ฝึกให้ผู้เรียนเกิดความระมัดระวังตนได้ดี โดยเริ่มจากการฝึกปฏิบัติจริง การให้ความรู้เรื่องใกล้ตัว เช่น เครื่องหมายและกฎจราจรหรือการให้สวัสดิศึกษา เกี่ยวกับการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าให้ปลอดภัย การหลีกเลี่ยงจากแหล่งมั่วสุม อบายมุข และ 5) ด้านสุขภาพอนามัย มีการตรวจสุขภาพประจำปี มีการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพและการบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้เรียน การเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีแก่ผู้เรียน การบริการอาหารกลางวันที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาและนันทนาการในโรงเรียน การประกันอุบัติเหตุของบุคลากรและผู้เรียน และห้องพยาบาลมียาเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ปฐมพยาบาลที่เพียงพอ มีการประเมินพัฒนาการและสุขภาพอนามัยของผู้เรียน

โดยสรุป การพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยใช้กลยุทธ์ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ทำให้ครูมีการพัฒนาดีขึ้นจึงควรสนับสนุนส่งเสริมกลยุทธ์ดังกล่าว ไปใช้ตามมาตรการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษาต่อไป